

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 1994 - 1999

*Οικονομική
Πολιτική*

1. Εισαγωγή

Σκοπός του Προγράμματος Σύγκλισης 1994 - 1999, το οποίο αναθεωρεί το προηγούμενο Πρόγραμμα 1993 - 1998, είναι να παρουσιάσει τη διαχρονική εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας για την περίοδο 1994 - 1999, καθώς και τα σημαντικότερα μέσα πολιτικής που θα στηρίξουν την προσπάθεια ονομαστικής και πραγματικής σύγκλισης.

Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας διαγράφονται θετικές. Οι εργασιακές σχέσεις βρίσκονται σε πολύ καλό σημείο, αντανακλώντας την επίτευξη της πρόσφατης διετούς συμφωνίας μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών. Δυναμικές επιχειρήσεις τόσο σε κλάδους παραδοσιακούς, όσο και σε κλάδους σύγχρονους, έχουν προχωρήσει σε επενδύσεις εκσυγχρονισμού και παρουσιάζουν αξιόλογες επιδόσεις και αυξημένη κερδοφορία. Οι αναδυόμενες αγορές των Βαλκανίων, της Ανατολικής Ευρώπης και των Δημοκρατιών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες στις ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ήδη μια σημαντική παρουσία εκεί. Η βιομηχανική παραγωγή άρχισε να ανακάμπτει, μετά από αρκετά χρόνια στασιμότητας. Ο πληθωρισμός βρίσκεται σε καθοδική πορεία και το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Τέλος, το δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, συνολικής δαπάνης ύψους 8.4 τρισ. δραχμών, δημιουργεί τις απαραίτητες χρηματοδοτικές προϋποθέσεις για την επιτάχυνση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, για την αναβάθμιση της υποδομής, τον εκσυγχρονισμό των επιχειρηματικών μονάδων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Ο σημαντικότερος ανασταλτικός παράγων για τη σταθεροποίηση της οικονομίας και την εκμετάλλευση των ευνοϊκών προοπτικών ανάπτυξης της είναι το δημοσιονομικό πρόβλημα. Η αντιμετώπισή του αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη υψηλών και διατηρήσιμων ρυθμών ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα. Η δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης, όπως αυτή εκφράζεται κυρίως μέσα από τους πρόσφατους φορολογικούς νόμους, την περιστολή των μη επενδυτικών δαπανών, τη σχεδιαζόμενη ριζική αλλαγή του τρόπου κατάρτισης του Προϋπολογισμού, αλλά και από τις ευνοϊκές επιπτώσεις στα κρατικά έσοδα από την εισαγωγή μετοχών Δημοσίων Επιχειρήσεων στο Χρηματιστήριο, στοχεύει στην προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας στους δημοσιονομικούς όρους της Συνθήκης του Μάαστριχτ μέσα στην επόμενη τετραετία. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σύγκλισης, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα είναι χαμηλότερο του 3% του ΑΕΠ το 1998, ενώ το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται ότι θα έχει σταθεροποιηθεί ήδη από το 1996. Παράλληλα, τόσο ο πληθωρισμός όσο και τα επιτόκια προβλέπεται να βρίσκονται πολύ κοντά στα αντίστοιχα κριτήρια σύγκλισης από το 1997.

Το βασικό συμπέρασμα του Προγράμματος είναι ότι η ελληνική οικονομία θα ικανοποιεί όλα τα κριτήρια ονομαστικής σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ από το 1998, θα είναι δηλαδή έτοιμη να συμμετάσχει στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης από το 1999, που είναι και το πλέον πιθανό έτος έναρξης του σταδίου αυτού. Τα κριτήρια ονομαστικής σύγκλισης είναι το δημόσιο έλλειμμα και το χρέος, ο πληθωρισμός, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια και η σχετική σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Το κριτήριο του δημόσιου χρέους δεν θα ικανοποιείται απόλυτα, με την έννοια ότι αυτό δεν θα είναι 60 τοις εκατό του ΑΕΠ. Όμως, από το 1996 θα υπάρχει σαφής τάση αποκλιμάκωσης του λόγου "δημόσιο χρέος προς ΑΕΠ", ικανοποιώντας έτσι και αυτό το κριτήριο σύγκλισης, όπως τίθεται στη Συνθήκη.

Η ικανοποίηση των ονομαστικών κριτηρίων σύγκλισης δεν αποτελεί το μόνο σημείο αναφοράς του Προγράμματος. Η ελληνική κυβέρνηση αποδίδει πολύ μεγάλη σημασία στην πραγματική σύγκλιση, απαραίτητη προϋπόθεση της οποίας είναι η επίτευξη υψηλών ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ. Στη δεύτερη περίοδο του Προγράμματος επιτυγχάνονται υψηλοί ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ, ενώ τα μέτρα αναπτυξιακής πολιτικής εφαρμόζονται παράλληλα με τη δημοσιονομική προσαρμογή από την αρχή του προγράμματος, με αιχμή το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Στη Διακυβερνητική Διάσκεψη του 1996, η ελληνική κυβέρνηση θα επιδιώξει, με όλα τα μέσα που διαθέτει, να ενσωματωθούν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και κριτήρια πραγματικής σύγκλισης. Διαφορετικά, η Συνθήκη κινδυνεύει να μείνει αφενός χωρίς κοινωνικό περιεχόμενο, και αφετέρου μακριά από την πραγματικότητα, αφού οι συμμετέχοντες στις αγορές ήδη κρίνουν τις επιδόσεις των οικονομιών χρησιμοποιώντας και πραγματικά κριτήρια, όπως η αύξηση του ΑΕΠ και το ποσοστό ανεργίας.

2. Η ανάγκη αναθεώρησης του Προγράμματος Σύγκλισης

Το Πρόγραμμα Σύγκλισης της περιόδου 1993-1998, που καταρτίστηκε το 1993, απέβλεπε στην μεσοπρόθεσμη σύγκλιση της χώρας προς τους ονομαστικούς στόχους της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Όμως κατά το 1993, πρώτο έτος εφαρμογής και βάση του Προγράμματος, σημειώθηκαν σημαντικές αποκλίσεις, τόσο στο δημοσιονομικό έλλειμμα όσο και στους άλλους στόχους.

Το ακαθάριστο έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού για το 1993 διαμορφώθηκε στο ύψος των 4.110 δισ. δρχ., έναντι στόχου 2.905 δισ. δρχ., σημειώνοντας απόκλιση έξι εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ (από 14% σε 19,8%), ενώ οι καθαρές δανειακές ανάγκες υπερέβησαν τις προβλέψεις κατά πέντε εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (από 6,6% σε 11,6%).

Ειδικότερα, τα έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού αυξήθηκαν κατά 8,1% έναντι πρόβλεψης 29,5% και οι πρωτογενείς δαπάνες αυξήθηκαν κατά 20,4%, δηλαδή έξι εκατοστιαίες μονάδες πάνω από τον πληθωρισμό.

Συνολικά, ο κρατικός προϋπολογισμός του 1993 παρουσίασε πρωτογενές έλλειμμα 73 δισ. δραχμών αντί του προβλεπόμενου πλεονάσματος 880 δισ. δραχμών, ενώ ο προϋπολογισμός του 1992 είχε εμφανίσει πρωτογενές

πλεόνασμα 260 δις. δραχμών, κυρίως λόγω της εφάπαξ είσπραξης εσόδων από την πώληση της ΑΓΕΤ.

Οι σημαντικές αποκλίσεις από τους στόχους του προϋπολογισμού και του προγράμματος σύγκλισης του 1993 οφείλονται κυρίως στη μεγάλη υστέρηση των εσόδων (980 δις.δρχ.), αλλά και στην υπέρβαση των πρωτογενών δαπανών (224 δις. δρχ.). Οι σπουδαιότεροι λόγοι της υστέρησης και του χαμηλού ρυθμού είσπραξης των εσόδων (8,1%) είναι:

1) Η λανθασμένη εκτίμηση των επιπτώσεων από την αλλαγή της φορολογικής κλίμακας του φόρου εισοδήματος το 1992, η οποία προκάλεσε απώλεια εσόδων μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη κατά 180 δις. δρχ. το 1993, και αύξηση των πρωτογενών δαπανών λόγω επιστροφής φόρου κατά 80 δις.δρχ.

2) Η λανθασμένη εκτίμηση των επιπτώσεων της κατάργησης των τελωνειακών ελέγχων, λόγω της εφαρμογής των κανόνων της ενιαίας αγοράς, στα έσοδα από τον ΦΠΑ. Για το 1993, το μέγεθος της λανθασμένης εκτίμησης ανέρχεται σε 300 δις. δρχ. περίπου.

3) Η εγγραφή εσόδων 330 δις. δραχμών από το "πρόγραμμα αποκρατικοποίησης" της προηγούμενης Κυβέρνησης τα οποία όμως δεν εισπράχθηκαν λόγω προβλημάτων που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του.

4) Η χαμηλότερη από την προβλεφθείσα (κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού του 1993) αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Τέλος, στο σκέλος των δαπανών παρατηρήθηκε μεγάλη υπέρβαση, σε σχέση με τις προβλέψεις, κυρίως στις δαπάνες για επιχορηγήσεις σε Νομικά Πρόσωπα (180 δις. δρχ.) και για πληρωμή τόκων (80 δις. δρχ.).

Μικρότερες, αλλά σημαντικές ήταν και οι αποκλίσεις άλλων μεγεθών. Ειδικότερα, όσον αφορά τον πληθωρισμό, η αύξηση των τιμών καταναλωτή υποχώρησε μεν σε 14.4% το 1993 έναντι 15,9% το 1992, δεν έφτασε όμως στο αναμενόμενο 12.6%, ενώ δεν επετεύχθη ο επιδιωκόμενος μονοψήφιος ρυθμός κατά το τέλος του 1993.

Με τα δεδομένα αυτά, προκύπτει η ανάγκη αναθεώρησης του Προγράμματος Σύγκλισης προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα νέα δεδομένα, να αποτυπωθεί η προβλεπόμενη διαχρονική εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών καθώς και τα μέσα πολιτικής που θα στηρίξουν την προσπάθεια προσαρμογής.

3. Το μακρο-οικονομικό πλαίσιο του νέου Προγράμματος

Το νέο Πρόγραμμα Σύγκλισης, που καλύπτει την περίοδο 1994 - 1999, αποβλέπει στην επίτευξη της αναγκαίας προσαρμογής της Ελληνικής οικονομίας αλλά και στη δημιουργία συνθηκών που να επιτρέπουν τη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση το 1999.

Πρόγραμμα Σύγκλισης 1994 - 1999

	<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>	<i>1999</i>	<i>1994-99 μερ</i>
<i>(ρυθμοί αύξησης)</i>							
<i>ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝ, σταθερές τιμές</i>							
ΑΕΠ	1.1	1.2	1.7	2.6	3.0	3.5	2.2
Δημόσιες επενδύσεις	6.0	8.0	9.5	11.0	12.0	14.0	10.1
Δημόσια κατανάλωση	0.0	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5	-0.4
Ιδιωτική κατανάλωση	1.2	1.3	1.7	1.7	1.8	2.0	1.6
Ιδιωτικές επενδύσεις	2.5	0.9	3.5	6.8	8.4	10.1	5.3
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3.2	3.9	4.8	5.9	6.1	6.6	5.1
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3.6	3.7	5.2	5.1	5.5	6.3	4.9
<i>ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ</i>							
Μισθοί κατά κεφαλή	12.3	8.4	6.5	4.6	4.3	4.2	6.7
Αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης	10.8	7.9	6.1	3.9	3.5	3.3	5.9
Κατά μονάδα κόστος εργασίας	11.3	7.4	5.6	3.2	2.7	2.4	5.4
Βραχυπρόθεσμο επιτόκιο	18.5	14.1	10.6	7.9	6.8	6.2	10.7

Πρόγραμμα Σύγκλισης 1994 - 1999

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
(δισ. ΔΡΧ.)							
1. Έσοδα	7054	8064	9341	10464	11239	11998	12873
- " % του ΑΕΠ	34.0	34.7	36.7	38.1	38.3	38.4	38.5
2. Τρέχουσες πρωτογενείς δαπάνες	6515	7259	7833	8376	8801	9270	9740
- " % του ΑΕΠ	31.4	31.2	30.8	30.5	30.0	29.6	29.1
3. Πληρωτέοι τόκοι	2548	3225	3457	3282	2718	2435	2328
- " % του ΑΕΠ	12.3	13.9	13.6	11.9	9.3	7.8	7.0
4. Δημόσιες επενδύσεις	684	841	979	1165	1375	1622	1963
- " % του ΑΕΠ	3.3	3.6	3.9	4.2	4.7	5.2	5.9
5. Κεφ/κές μεταβιβάσεις - απολήψεις ΕΕ	-107	-193	-200	-280	-420	-586	-857
- " % του ΑΕΠ	-0.5	-0.8	-0.8	-1.0	-1.4	-1.9	-2.6
6. Πλεόνασμα εκτός τόκων (1-2-4-5)	-39	157	729	1203	1483	1692	2027
7. Έσοδα από μετοχοποίηση		150	150	150			
8. Πρωτογενές πλεόνασμα (6+7)	-39	307	879	1353	1483	1692	2027
- " % του ΑΕΠ	-0.2	1.3	3.5	4.9	5.1	5.4	6.1
9. Δαν. ανάγκες Γεν. Κυβέρνησης (3-6)	2587	3068	2728	2079	1235	743	301
- " % του ΑΕΠ	12.5	13.2	10.7	7.6	4.2	2.4	0.9
9α. Δαν. ανάγκες συν μετοχοποίηση (3-8)	2587.0	2918.0	2578.0	1929.0	1235.0	743.0	301.0
- " % του ΑΕΠ	12.5	12.5	10.1	7.0	4.2	2.4	0.9
10. Χρέος Γεν. Κυβέρνησης	22778	26077	29281	31699	33241	34191	34597
- " % του ΑΕΠ	109.7	112.1	115.2	115.3	113.4	109.3	103.4

Η διεθνής οικονομία μόλις εμφανίζει τα πρώτα σημάδια εξόδου από την ύφεση. Συγκεκριμένα, οι μεσοπρόθεσμες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που χρησιμοποιήθηκαν ως εξωτερικές υποθέσεις για το Πρόγραμμα, εμφανίζουν μια μέτρια ανάκαμψη της δραστηριότητας στις χώρες της ΕΕ στο εγγύς μέλλον, που φτάνει στο 2% το 1995, ακολουθούμενη από επιταχυνόμενους ρυθμούς για τα επόμενα έτη.

Το Πρόγραμμα μπορεί να διαιρεθεί σε δύο περιόδους: 1994 - 1996 και 1997 - 1999.

α. Κατά την πρώτη περίοδο, 1994 - 1996, η έμφαση δίνεται στη δημοσιονομική προσαρμογή παράλληλα με τη μεγαλύτερη δυνατή επιτάχυνση των Δημοσίων Επενδύσεων για τη βελτίωση της οικονομικής υποδομής, σημαντικό ποσοστό των οποίων χρηματοδοτείται από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Στην περίοδο αυτή προβλέπεται σημαντική αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και των ελλειμμάτων του Δημοσίου, με αποτέλεσμα τη μείωση των ονομαστικών και πραγματικών επιτοκίων. Έτσι, το έλλειμμα του ευρύτερου κυβερνητικού τομέα προβλέπεται να μειωθεί κατά πέντε περίπου εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και να φτάσει στο 7% του ΑΕΠ το 1996.

Το πρωτογενές πλεόνασμα του Δημοσίου προβλέπεται να προσεγγίσει το 5% το 1996, ενώ τα πραγματικά επιτόκια, που εξακολουθούν να παραμένουν σχετικά υψηλά κατά την περίοδο αυτή λόγω κυρίως των αναγκών αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους, συντελούν στη διατήρηση των τόκων για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους στο επίπεδο του 12% του ΑΕΠ μέχρι το 1996. Η σημαντική αυτή βελτίωση του δημοσιονομικού ελλείμματος έχει ως αποτέλεσμα τη σταθεροποίηση του λόγου "χρέος προς ΑΕΠ" από το 1996. Τα έσοδα, ως ποσοστό του ΑΕΠ, αυξάνονται περισσότερο από μία μονάδα ετησίως μέχρι το 1996 και παραμένουν αμετάβλητα στη δεύτερη περίοδο του Προγράμματος, ενώ η δημόσια κατανάλωση μειώνεται κατά 0,5% ετησίως. Εξ άλλου, ο περιορισμός της αύξησης του δημόσιου χρέους θα διευκολυνθεί με έσοδα 150 δισ. δραχμών ετησίως από την εισαγωγή μετοχών Δημοσίων Επιχειρήσεων στο Χρηματιστήριο κατά τα τρία πρώτα έτη του Προγράμματος.

Κατά την περίοδο αυτή κύριοι προωθητικοί παράγοντες της ζήτησης, της απασχόλησης και της παραγωγής είναι οι Δημόσιες Επενδύσεις και, σε μικρότερο βαθμό, οι Ιδιωτικές Επενδύσεις.

Ειδικότερα, με την εφαρμογή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, οι Δημόσιες Επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν με ετήσιο ρυθμό άνω του 7,8% κατά την πρώτη τριετία του Προγράμματος. Οι Ιδιωτικές Επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν κατά την περίοδο αυτή με ρυθμό 2,3% ετησίως. Όσον αφορά την Ιδιωτική Κατανάλωση, εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 1,4% σε μέσο ετήσιο ρυθμό.

Η Δημόσια Κατανάλωση προβλέπεται να μειώνεται κατά 0,5% ετησίως σε πραγματικούς όρους σε όλη τη διάρκεια του Προγράμματος, αντανακλώντας την πρόθεση της Κυβέρνησης να ακολουθήσει περιοριστική πολιτική προσλήψεων στο Δημόσιο και να περιορίσει τις καταναλωτικές δαπάνες.

β. Η σημαντική διόρθωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών σε συνδυασμό με τη βελτίωση των υπαρχουσών υποδομών, την αύξηση των Δημοσίων Επενδύσεων και τα μέτρα διαρθρωτικής προσαρμογής, θέτουν τις προϋποθέσεις για την επιτάχυνση του ΑΕΠ κατά τη δεύτερη περίοδο του Προγράμματος δηλ. την περίοδο 1997 - 1999. Στην περίοδο αυτή ο μέσος ετήσιος ρυθμός του ΑΕΠ επιταχύνεται σε 3.0%, από 1.3% την πρώτη τριετία. Επίσης, παράλληλα με τη συνεχιζόμενη αύξηση των δημοσίων επενδύσεων, αυξάνονται σημαντικά και οι ιδιωτικές επενδύσεις, ενώ μικρή επιτάχυνση παρουσιάζει, κατά τη δεύτερη αυτή περίοδο, και η ιδιωτική κατανάλωση. Έτσι, οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σημειώνουν κατά τη διάρκεια του Προγράμματος αύξηση πέντε εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

Στην περίοδο αυτή συνεχίζεται, με βραδύτερο όμως ρυθμό, και η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού ενώ η επιτάχυνση της ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας διευκολύνει την περαιτέρω μείωση των Καθαρών Δανειακών Αναγκών του ευρύτερου Κυβερνητικού τομέα. Έτσι, τα πρωτογενή πλεονάσματα από 4.9% του ΑΕΠ το 1996 φτάνουν στο ~~6.9%~~ 6.1% το 1999, το βάρος των τόκων μειώνεται σημαντικά και το συνολικό έλλειμμα διαμορφώνεται σε επίπεδο κάτω του 1% του ΑΕΠ το 1999. Ο συνδυασμός υψηλότερων πρωτογενών πλεονασμάτων, ταχύτερης αύξησης του ΑΕΠ και χαμηλότερων πραγματικών επιτοκίων επιτρέπουν πλέον την αποφασιστική μείωση του Δημόσιου χρέους. Έτσι, ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ, αφού φτάσει στο υψηλότερο σημείο του (115.3%) το 1996, μειώνεται με ταχύ ρυθμό για να φτάσει στο 103.4% στο τέλος της περιόδου του Προγράμματος.

Βασική επιδίωξη του Προγράμματος είναι η ταχεία αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Ο ρυθμός μεταβολής του αποπληθωριστή της ιδιωτικής κατανάλωσης προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 6.1% το 1996, υποχωρώντας οκτώ σχεδόν μονάδες σε σχέση με το 1993. Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού θα είναι αποτέλεσμα τόσο της περιοριστικής δημοσιονομικής, νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, όσο και της επίτευξης συναινετικών σχέσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων που θα επιτρέψει αυξήσεις μισθών μέσα στα όρια αντοχής της οικονομίας. Οι συναινετικές αυτές σχέσεις, που ήδη αντανακλώνται στην υπογραφή διετούς συλλογικής σύμβασης εργασίας, στηρίζονται, μεταξύ άλλων, και στις πρωτοβουλίες της Πολιτείας για αύξηση της απασχόλησης μέσω της αναβάθμισης της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού, της ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και της παροχής κινήτρων για επιμόρφωση και μετεγκατάσταση ανέργων.

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος Σύγκλισης προβλέπεται ότι οι ονομαστικοί μισθοί θα αυξάνονται με ρυθμό που θα καλύπτει την αύξηση του πληθωρισμού, θα βρίσκεται όμως μέσα στα όρια αντοχής της οικονομίας όπως αυτά προσδιορίζονται από την αύξηση του ΑΕΠ και τη μεταβολή της απασχόλησης. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η σταδιακή αύξηση των πραγματικών μισθών, ενώ παρέχεται περιθώριο για μεγαλύτερη αυτοχρηματοδότηση των ιδιωτικών επενδύσεων, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, μείωση της ανεργίας και αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Η επίτευξη κοινωνικής συναίνεσης και η αύξηση των μισθών με ρυθμούς μέσα στα όρια αντοχής της οικονομίας θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή

άσκησης μιάς υπέρμετρα περιοριστικής νομισματικής πολιτικής που θα συμπιέζε περισσότερο τη ζήτηση και θα αύξανε την ανεργία. Απεναντίας, τα επιτόκια ακολουθούν μια έντονα καθοδική πορεία καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος. Συγκεκριμένα, το επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, από 20,5% το 1993 προβλέπεται να μειωθεί σε επίπεδο κάτω του 11% το 1996 και σε 6% περίπου στα τέλη της περιόδου του Προγράμματος. Τα πραγματικά επιτόκια (δηλ. αφαιρουμένου του πληθωρισμού), που είναι ακόμα σημαντικότερα για την οικονομική δραστηριότητα, προβλέπεται και αυτά να μειωθούν σημαντικά, χάρις στη βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών. Μετά από μιά μικρή αύξηση το 1994, τα πραγματικά βραχυχρόνια επιτόκια προβλέπεται να μειωθούν στο 4.5% περίπου το 1996, από 6.3% το 1993.

Η συναλλαγματική και νομισματική πολιτική που συνοδεύει το Πρόγραμμα έχει αντιπληθωριστικό χαρακτήρα, αφού, μεταξύ άλλων, στόχος είναι και η συμμετοχή της δραχμής στον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (Μ.Σ.Ι.) στα μέσα του 1996. Πάντως, υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις δημοσιονομικής διόρθωσης και μισθολογικών εξελίξεων, η συμμετοχή της δραχμής στον ΜΣΙ είναι εφικτή, ικανοποιώντας έτσι και το κριτήριο της Συνθήκης του Μάαστριχτ περί διετούς συναλλαγματικής σταθερότητας. Οι διαθέσιμες προβλέψεις για την εξέλιξη του πληθωρισμού και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπουν το συμπέρασμα ότι η Ελλάδα θα ικανοποιεί εγκαίρως τα κριτήρια σταθερότητας των τιμών και του επιπέδου των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Το έλλειμμα τού Δημοσίου θα έχει φθάσει σε ικανοποιητικά επίπεδα ενώ το δημόσιο χρέος σε σχέση με το ΑΕΠ θα έχει παρουσιάσει σημαντική μείωση, πράγμα που θα πρέπει να θεωρηθεί επαρκής ένδειξη για τη σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών.

4. Μέτρα Δημοσιονομικής Προσαρμογής

Η βασικότερη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Σύγκλισης είναι η σημαντική μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, η οποία θα προέλθει τόσο από την αύξηση των εσόδων όσο και από τη μείωση των δαπανών.

4.1 Έσοδα

Η αύξηση των εσόδων θα προέλθει από τους άμεσους και έμμεσους φόρους, κυρίως ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των πρόσφατων φορολογικών νόμων 2187/94, 2198/94 και 2214/94. Πιο αναλυτικά, τα έσοδα από άμεσους φόρους προβλέπεται να αυξηθούν σταδιακά από 5,4% του ΑΕΠ που ήταν το 1993 σε 7,1% το 1999, ποσοστό το οποίο είναι χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ. Παράλληλα, προβλέπεται να υπάρξει και αύξηση των εσόδων από έμμεσους φόρους κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες στο ΑΕΠ, από 14,7% το 1993 σε 16,7% το 1999.

Με τους πρόσφατους φορολογικούς νόμους που αναφέρθηκαν προηγουμένως, οι οποίοι προέκυψαν μετά από ευρύ κοινωνικό διάλογο, θεσπίζονται διατάξεις με τις οποίες διευρύνεται η φορολογική βάση, αυξάνονται οι συντελεστές υφισταμένων φόρων και επιβάλλονται αυστηρές

κυρώσεις στην περίπτωση της φοροδιαφυγής. Επιπλέον, θεσπίζονται μια σειρά από διοικητικά μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην αύξηση των εσόδων, στη σύλληψη της φορολογητέας ύλης και στη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής μέτρα:

I) Ν. 2187/94

- 1) Αυξάνεται ο φόρος καπνού κατά 20% περίπου.
- 2) Διπλασιάζεται το ειδικό τέλος εισφοράς για τα Ι.Χ. αυτοκίνητα.
- 3) Επαναπροσδιορίζεται, απλοποιείται και επεκτείνεται το σύστημα είσπραξης ληξιπροθέσμων οφειλών του Ν. 2166/93.
- 4) Αυξάνεται το τεκμαρτό εισόδημα από αυτοκίνητα Ι.Χ. και σκάφη αναψυχής μέχρι 50%.
- 5) Περιορίζεται ο χρόνος αποπληρωμής των δόσεων του φόρου μεταβίβασης ακινήτων, δωρεών, κ.λ.π.
- 6) Θεσπίζεται φόρος παρακράτησης (μέχρι 8%) επί των αγορών του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα από τον Ιδιωτικό Τομέα.

II) Ν. 2198/94

- 1) Συμπληρώνεται το σύστημα είσπραξης ληξιπροθέσμων οφειλών.
- 2) Προσδιορίζεται το πλαίσιο για τον έλεγχο και το κλείσιμο παλαιών φορολογικών υποθέσεων.

III) Ν. 2214/94

- 1) Θεσπίζονται αντικειμενικά κριτήρια για τον προσδιορισμό του ελαχίστου καθαρού εισοδήματος επιτηδευματιών και ελευθέρων επαγγελματιών. Τα κριτήρια αυτά, αναλόγως της επαγγελματικής δραστηριότητας, είναι η μισθωτική αξία των ακινήτων, ο τυπικός μισθός του εργαζόμενου, ο χρόνος ασκήσης της δραστηριότητας κ.λ.π. Επίσης, ο νόμος θεσπίζει αντικειμενικό σύστημα για τη φορολόγηση των εργολάβων και υπεργολάβων οικοδομών, ενώ θέτει το πλαίσιο για τη φορολόγηση των αγροτών. Τέλος, καθιερώνεται ετήσιο εφάπαξ ποσό φόρου για τους πλανόδιους μικροπωλητές.
- 2) Καθιερώνεται η υποχρεωτική υποβολή φορολογικής δήλωσης από το 25ο έτος ηλικίας και η υποχρεωτική αναγραφή των ακινήτων περιουσιακών στοιχείων στη δήλωση.

- 3) Αναμορφώνονται τα τεκμήρια διαβίωσης και συμπεριλαμβάνεται το ενοίκιο δευτερεύουσας κατοικίας (άνω των 120 τετραγωνικών μέτρων).
- 4) Συμπληρώνεται το "πόθεν έσχες".
- 5) Προστίθεται ανώτατος φορολογικός συντελεστής 45% για το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.
- 6) Αυξάνεται από 35% σε 40% ο φόρος των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών που δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.
- 7) Αυξάνεται ο φόρος των αλλοδαπών τεχνικών εταιρειών κατά 0,5% έως 1,25%.
- 8) Μειώνεται στο ήμισυ η έκπτωση επισφαλών απαιτήσεων των εταιρειών από τα ακαθάριστα έσοδα.
- 9) Μειώνονται οι συντελεστές δαπανών χωρίς δικαιολογητικά για εταιρείες διαφόρων τύπων.
- 10) Φορολογούνται τα μερίσματα των αμοιβαίων κεφαλαίων και των εταιρειών διαχείρισης χαρτοφυλακίου με συντελεστή 15%, στην έκταση που δεν έχουν ήδη φορολογηθεί (η φορολόγηση αυτή αναφέρεται κυρίως στους τόκους από τίτλους του Δημοσίου). Επίσης, φορολογούνται οι τόκοι των συμφωνιών επαναγοράς (REPOS) με 15%.
- 11) Αναπροσαρμόζεται το ύψος διαφόρων τελών, επιβαρύνσεων κ.λ.π.
- 12) Ελέγχονται οι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων Ι.Χ., που αποκτήθηκαν με φόρο χαμηλότερο του αναλογούντος.
- 13) Θεσπίζονται αυστηρές ποινές (πρόστιμα, προσωποκράτηση) για όσους παραποιούν στοιχεία, ή υποβάλλουν, αποδέχονται ή υπογράφουν ψευδείς φορολογικές δηλώσεις.
- 14) Θεσπίζεται η συνυπογραφή λογιστή στη φορολογική δήλωση επιτηδευματία.
- 15) Θεσπίζονται νέοι κανόνες για τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων για διάφορα επαγγέλματα.
- 16) Θεσπίζεται αφορολόγητο ποσό μέχρι 300.000, εφόσον παρουσιαστούν αποδείξεις αξίας μέχρι 1.000.000. Οι αποδείξεις αξίας άνω των 10.000 θα πρέπει να φέρουν το όνομα του αγοραστή, θεωρημένο από τον πωλητή.
- 17) Ονομαστικοποιούνται οι μετοχές διαφόρων ειδών εταιρειών Α.Ε.
- 18) Επιβάλλεται πρόσθετος φόρος στις κατοικίες άνω των 300 τετρ. μέτρων.
- 19) Αίρεται το Τραπεζικό απόρρητο για φορολογικούς ελέγχους.
- 20) Θεσπίζεται η υποχρέωση κατάθεσης προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών και απαλλαγών μαζί με τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

21) Τέλος, συνιστώνται τα εξής όργανα:

- α. Ειδικό Νομικό Γραφείο Φορολογίας με σκοπό τη γνωμοδότηση, τεκμηρίωση και υπεράσπιση δικαστικών φορολογικών υποθέσεων,
- β. Συμβούλιο Δημοσιονομικών Μελετών για τη μελέτη και παροχή γνωμοδοτήσεων επί θεμάτων φορολογικής και, γενικότερα, δημοσιονομικής πολιτικής, και
- γ. Τράπεζα Φορολογικών Δεδομένων με σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών φορολογικής φύσης και την υποβοήθηση του έργου των ελεγχών.

Τα παραπάνω μέτρα ενισχύουν σε μεγάλο βαθμό το Υπουργείο Οικονομικών στο έργο του για την πάταξη της φοροδιαφυγής, αφού μέχρι πρόσφατα οι φορολογικές υπηρεσίες δεν είχαν τη δυνατότητα να ελέγξουν παρά μόνο τα λογιστικά βιβλία, ενώ τώρα διαθέτουν πληθώρα μέσων για την άντληση πληροφόρησης και για τον καταλογισμό των αναλογούντων φόρων. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά, όπως η κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου για φορολογικούς ελέγχους και η υποχρέωση κατάθεσης προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών θεωρούνται εξαιρετικής σημασίας για την πάταξη της φοροδιαφυγής. Με δεδομένο ότι οι νόμοι αυτοί ψηφίστηκαν τους πρώτους τέσσερις μήνες του 1994, η απόδοσή τους αρχίζει από το δεύτερο εξάμηνο του έτους, ενώ πολλές διατάξεις εφαρμόζονται από το 1995.

Σε ότι αφορά τους έμμεσους φόρους τα έσοδα αναμένεται να αυξάνονται παράλληλα με την αύξηση του ΑΕΠ ενώ θα ενισχυθούν περαιτέρω με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα μέτρα που ήδη αναφέρθηκαν για την άμεση φορολογία μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τον έλεγχο των έμμεσων φόρων, και, κυρίως, τον καταλογισμό και την είσπραξη του ΦΠΑ.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η μηχανογράφηση του Υπουργείου Οικονομικών, η οποία προχωρεί και εκτιμάται ότι θα είναι σε πλήρη ανάπτυξη μέσα σε δύο χρόνια. Παράλληλα, σημαντική αύξηση των εσόδων εκτιμάται επίσης ότι θα προέλθει από τις αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των ελεγκτικών υπηρεσιών, οι οποίες θα περιληφθούν σε νομοσχέδιο για τον εκσυγχρονισμό του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο πρόκειται να κατατεθεί πολύ σύντομα στη Βουλή. Με τις αλλαγές αυτές θα εκσυγχρονισθούν οι υπηρεσίες, θα αναδιοργανωθούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και θα καθιερωθεί σύστημα επιμόρφωσης των υπαλλήλων στη χρήση σύγχρονων μέσων και μεθόδων ελέγχου. Παράλληλα με τις άλλες διοικητικές παρεμβάσεις που προβλέπονται, θα αποδεσμευτεί μεγάλο μέρος του προσωπικού από διοικητικά καθήκοντα, το οποίο θα ασχοληθεί με τη διασταύρωση στοιχείων καθώς και με ουσιαστικούς ελέγχους.

Με δεδομένη την μεγάλη έκταση φοροδιαφυγή, μπορεί βάσιμα να αναμένεται ότι τα προαναφερόμενα μέτρα και θεσμικές παρεμβάσεις στο Υπουργείο Οικονομικών θα αποφέρουν έσοδα ενδεχομένως μεγαλύτερα αυτών που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Σύγκλισης.

Τέλος, ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι τα έσοδα από την εισαγωγή μετοχών Δημοσίων Επιχειρήσεων στο Χρηματιστήριο, τα οποία προβλέπεται να φτάσουν τα 150 δις ανά έτος για τα επόμενα τρία χρόνια. Επειδή πρόσθετα έσοδα, πέραν αυτών που θα προσπορισθεί το Δημόσιο, θα υπάρξουν και για τις ίδιες τις Δημόσιες Επιχειρήσεις, το όφελος για τον Προϋπολογισμό ενδέχεται να είναι σημαντικά μεγαλύτερο.

4.2 Πρωτογενείς Δαπάνες

Όπως ήδη αναφέρθηκε, κατά τη διάρκεια του Προγράμματος Σύγκλισης η Δημόσια Κατανάλωση θα μειώνεται, σε σταθερές τιμές, με ρυθμό 0,5% κάθε χρόνο, κυρίως μέσω της εφαρμογής της εισοδηματικής πολιτικής, του περιορισμού των προσλήψεων αλλά και των λοιπών καταναλωτικών δαπανών των Υπουργείων και των Οργανισμών.

Οι δαπάνες για την πληρωμή συντάξεων προβλέπεται να παραμείνουν περίπου σταθερές ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του Προγράμματος Σύγκλισης. Η εφαρμογή των πρόσφατων νόμων και ρυθμίσεων για την κοινωνική ασφάλιση και της εισοδηματικής πολιτικής και στις συντάξεις δικαιολογούν αυτήν την πρόβλεψη, εφ' όσον ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ και ο ρυθμός γήρανσης του πληθυσμού δεν θα διαφέρουν σημαντικά έως το έτος 2000.

Η επίτευξη οικονομιών στις πρωτογενείς καταναλωτικές δαπάνες θα επιτευχθεί με μία σειρά μέτρων άμεσης υλοποίησης, τα οποία ήδη επεξεργάζεται η Κυβέρνηση. Τα μέτρα αυτά αφορούν όλα τα Υπουργεία και τους φορείς του Δημοσίου και αναμένεται να αποδώσουν μεσοπρόθεσμα σημαντικά οφέλη. Τέτοια μέτρα είναι:

1) Η ριζική αλλαγή της διαδικασίας σύνταξης του Προϋπολογισμού. Με το νέο σύστημα δεν θα υποβάλλει το κάθε Υπουργείο προτάσεις για το σύνολο των δαπανών του. Το μέγεθος αυτό θα καθορίζεται από το Υπουργείο Οικονομικών, ενώ το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο θα αποφασίζει για την εσωτερική κατανομή των δαπανών αυτών.

2) Η συγκρότηση επιτελικών ομάδων αξιολόγησης δαπανών σε κάθε Υπουργείο, οι οποίες θα εξετάζουν όχι μόνο την νομιμότητα της εκτέλεσης των δαπανών, όπως γίνεται σήμερα, αλλά και τη σκοπιμότητα των διαφόρων μικρών ή μεγάλων δαπανών. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει μία συνεχής αξιολόγηση των δαπανών, ώστε να μπορεί να γίνεται καλύτερος προγραμματισμός και να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή απόδοση.

3) Για τα επιχορηγούμενα Νομικά Πρόσωπα, όπως π.χ. νοσοκομεία, η προσπάθεια του Υπουργείου Οικονομικών αποβλέπει σε δύο στόχους:

α.- Στον εξορθολογισμό των δαπανών τους. Γι' αυτό το σκοπό συγκροτεί ομάδες ειδικών που θα εκπονήσουν προγράμματα εξορθολογισμού της λειτουργίας τους και αναδιάρθρωσης τους με βάση σύγχρονες αρχές διαχείρισης (management).

β.- Στην αξιοποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων τα οποία, σε πολλές περιπτώσεις, είναι πολύ μεγάλα, όπως π.χ. στα Πανεπιστήμια, και συνήθως παραμένουν ανεκμετάλλευτα.

4) Στο κάθε Υπουργείο και ιδιαίτερα στα μεγάλα Υπουργεία π.χ. Οικονομικών, Παιδείας, Υγείας, Γεωργίας ξεκινά προσπάθεια απογραφής και αποτύπωσης της υπάρχουσας κατάστασης, ώστε να εξετασθεί από ειδικούς η δυνατότητα για περιορισμό υπηρεσιών, εκσυγχρονισμό διαδικασιών και αναδιάρθρωση της λειτουργίας τους.

5) Τέλος, η επικείμενη ολοκλήρωση της μηχανογράφησης του Υπουργείου Οικονομικών θα βοηθήσει σημαντικά και στην άμεση παρακολούθηση της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού, αφού, μεταξύ άλλων, θα ελαχιστοποιήσει τη χρονική υστέρηση που μεσολαβεί μεταξύ της πραγματοποίησης των δαπανών και της αντίστοιχης ενημέρωσης των κεντρικών υπηρεσιών του Υπουργείου.

5. Νομισματική Πολιτική

Βασική επιδίωξη της νομισματικής πολιτικής είναι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Προκειμένου να διευκολυνθεί η επίτευξη του βασικού αυτού στόχου, η Τράπεζα της Ελλάδος θέτει μεσοπρόθεσμους ενδιάμεσους στόχους. Υπό το καθεστώς των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων που ίσχυαν μέχρι και το Μάιο 1994, κύριος ενδιάμεσος στόχος της νομισματικής πολιτικής ήταν ο ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος υπό την ευρεία έννοια (M3).

Με τη σταδιακή απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος και της κίνησης κεφαλαίων, η Τράπεζα της Ελλάδος βαθμιαία υιοθετεί ως συμπληρωματικό, ενδιάμεσο στόχο την προστασία της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται ο περιορισμός της διολίσθησης της δραχμής σε σχέση με τα νομίσματα των κυριότερων εμπορικών εταίρων, ώστε να υπολείπεται (η διολίσθηση) της διαφοράς του προσδοκώμενου πληθωρισμού μεταξύ της Ελλάδος και των αντίστοιχων χωρών. Η πολιτική αυτή αποβλέπει στη συγκράτηση του πληθωρισμού.

Η επίτευξη των ενδιάμεσων στόχων της νομισματικής πολιτικής επιβάλλει την άσκηση κατάλληλης βραχυπρόθεσμης πολιτικής επιτοκίων. Για την αποτελεσματική άσκηση της πολιτικής επιτοκίων, η Τράπεζα της Ελλάδος προωθεί την ανάπτυξη των αγορών και εισήγαγε νέα μέσα άσκησης της νομισματικής πολιτικής. Παραδείγματα αποτελούν οι παρεμβάσεις στη διατραπεζική αγορά, οι νέοι τρόποι δανεισμού των Τραπεζών από την Τράπεζα της Ελλάδος, οι συμφωνίες επαναγοράς (repos) και ανταλλαγών νομισμάτων (swaps).

Με την πρόσφατη (Μάϊος '94) πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η βασική επιδίωξη της νομισματικής πολιτικής παραμένει αμετάβλητη, δηλαδή η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Όμως, η σχετική σημασία μεταξύ των δύο ενδιάμεσων στόχων αλλάζει: η προστασία της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα έναντι του νομισματικού στόχου.

Ταυτόχρονα, η Τράπεζα της Ελλάδος παρακολουθεί την εξέλιξη και άλλων μεγεθών, όπως τον ευρύτερο δείκτη της ρευστότητας της οικονομίας (M4), τη συνολική πιστωτική επέκταση, την εξέλιξη του ισοζυγίου πληρωμών, και, σταδιακά, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Γενικά, η πολιτική θα είναι περισσότερο ευέλικτη σε σχέση με το παρελθόν, επειδή οι εξελίξεις στις διεθνείς αγορές έχουν άμεσο αντίκτυπο στις ελληνικές αγορές χρήματος και κεφαλαίου, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ενδιάμεσων στόχων.

Σ' αυτό το πλαίσιο άσκησης της νομισματικής πολιτικής, η επίτευξη της σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας με τις αντίστοιχες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προϋποθέτει τη βαθμιαία επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των νομισματικών και πιστωτικών μεγεθών. Η συγκράτηση αυτή θα είναι συνεπής με την προβλεπόμενη εξέλιξη του ονομαστικού ΑΕΠ, όπως επίσης και με την επιδιωκόμενη μείωση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα, χωρίς όμως να περιορίζονται τα αναγκαία κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων και της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της νομισματικής πολιτικής συμβάλλουν και άλλες θετικές ρυθμίσεις. Η εφαρμογή της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης του Δημοσίου ενισχύει τη δημοσιονομική πειθαρχία. Η αύξηση του αποθέματος των κρατικών τίτλων στα χαρτοφυλάκια της Τράπεζας της Ελλάδος που οφείλεται στην κατάργηση της νομισματικής χρηματοδότησης του Δημοσίου επιτρέπει την αποτελεσματικότερη άσκηση πολιτικής ανοικτής αγοράς. Η δυνατότητα άσκησης πολιτικής ανοικτής αγοράς θα διευκολυνθεί περαιτέρω, με την επικείμενη αποϋλοποίηση των τίτλων, που θα προωθήσει την ανάπτυξη των δευτερογενών αγορών. Τέλος, η επικείμενη εναρμόνιση του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος με εκείνο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που προβλέπεται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποβλέπει στην κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των εθνικών κεντρικών τραπεζών, θα ενισχύσει την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής.

6. Ο ρόλος των αγορών χρήματος και κεφαλαίου

Στο διάστημα εφαρμογής του Προγράμματος θα υπάρξουν σημαντικές μεταβολές και προσαρμογές στον τρόπο λειτουργίας των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Ορισμένες από τις μεταβολές αυτές έχουν ήδη θεσμοθετηθεί και δρομολογηθεί. Άλλες προβλέπονται σε σύντομο χρόνο. Οι μεταβολές στη λειτουργία και η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των αγορών χρήματος και κεφαλαίου προβλέπεται να ασκήσουν σοβαρή επίδραση στη βελτίωση των όρων συγκέντρωσης και αξιοποίησης της εθνικής αποταμίευσης, στην αποδοτικότερη κατανομή των πόρων στο εσωτερικό της οικονομίας, και στη βελτίωση των όρων χρηματοδότησης και διακίνησης των τίτλων του Δημοσίου. Έτσι, η απελευθέρωση και ο εκσυγχρονισμός αυτών των αγορών θα αποτελέσουν έναν ουσιαστικό, θετικό διαρθρωτικό παράγοντα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και των επενδυτικών τους επιλογών.

Η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων που πραγματοποιήθηκε στις 16 Μαΐου 1994, ταχύτερα από την προκαθορισμένη ημερομηνία της 30ης Ιουνίου 1994, σηματοδότησε τη βούληση της Ελληνικής Κυβέρνησης να υλοποιήσει όσο το δυνατόν ταχύτερα το θεσμικό υπόβαθρο της ελεύθερης οικονομίας στον τομέα των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Η απελευθέρωση της διεθνούς κίνησης κεφαλαίων προβλέπεται ότι θα δημιουργήσει νέα ώθηση για τον εκσυγχρονισμό των εσωτερικών αγορών. Η ώθηση αυτή θα προέλθει κυρίως από την πίεση για ανταγωνιστική προσφορά χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους εγχώριους αποταμιευτές.

Επίσης, με την εξάλειψη ορισμένων αρνητικών παραγόντων, που ωθούσαν παλαιότερα σε νόμιμες ή παράνομες εξαγωγές κεφαλαίων από την Ελλάδα, θα γίνει δυνατή η πρόσθετη καθαρή εισαγωγή κεφαλαίων. Επιπλέον, οι επενδυτικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται προβλέπεται ότι θα προσελκύσουν μεγαλύτερο μερίδιο διεθνούς χρηματοδότησης από ότι παρατηρείται ιστορικά μέχρι σήμερα, εφόσον θα έχει εξαλειφθεί η όποια αναστολή στην τοποθέτηση κεφαλαίων στην Ελλάδα που προέκυπτε στο παρελθόν από την αβεβαιότητα ικανότητας ελεύθερης διακίνησης των κεφαλαίων αυτών προς το εξωτερικό.

Τα τρία θεμελιώδη στοιχεία του Προγράμματος Σύγκλισης, τα οποία συνδέονται οργανικά με τη βελτίωση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, είναι η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η μείωση των αναγκών χρηματοδότησης του δημοσίου και η προσφορά τίτλων που θα προκύψει από τη μετοχοποίηση μεγάλων δημόσιων επιχειρήσεων. Κάθε μία από αυτές τις εξελίξεις διαπλέκεται με την αποτελεσματικότητα των αγορών με αμφίδρομες ωφέλειες : από τη μία πλευρά θα συντελούνται βελτιώσεις στην ίδια την αποτελεσματικότητα των αγορών. Από την άλλη πλευρά η λειτουργική βελτίωση των αγορών θα ενδυναμώνει τα ευεργετικά αποτελέσματα της μακροοικονομικής προσαρμογής και θα επιταχύνει την υλοποίησή της.

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού θα αποτελέσει βασικό παράγοντα του δυναμισμού των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Πρώτον, θα καταστήσει δυνατή την προσφορά τίτλων μέσης και μακράς διάρκειας, συμπληρώνοντας έτσι το διαχρονικό φάσμα χρηματοοικονομικών επιλογών που προσφέρεται σε επενδυτές εγχώριων τίτλων. Η επιμήκυνση των προθεσμιών των προσφερόμενων τίτλων θα έχει ευμενείς επιδράσεις και στην μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση επιχειρηματικών σχεδίων. Δεύτερον, η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού θα απαλλάξει τις αγορές χρήματος και κεφαλαίου από την ιδιότυπη αβεβαιότητα που συνδέεται με την αστάθεια (ή την πιθανολογούμενη αστάθεια) των τιμών και η οποία επιβαρύνει συνήθως το κόστος κεφαλαίου με ένα ασφάλιστρο "πληθωριστικού κινδύνου". Από την άλλη πλευρά, η μεγαλύτερη λειτουργικότητα των αγορών χρήματος και κεφαλαίου θα επιταχύνει την προσαρμογή των επιτοκίων και των αποδόσεων σε χαμηλά επίπεδα πληθωριστικών προσδοκιών, έτσι ώστε να γίνει δυνατή η ταχεία μετάδοση των ωφελειών της αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού προς την παραγωγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα.

Η σταδιακή μείωση των αναγκών χρηματοδότησης του δημοσίου θα οδηγήσει σε απελευθέρωση πόρων στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Η απελευθέρωση των πόρων αυτών θα υποστηρίξει τόσο την απορρόφηση νέων τίτλων -ιδιωτικών αλλά και αξιογράφων κρατικών επιχειρήσεων- όσο και τη βελτίωση της δευτερογενούς αγοράς. Και οι δύο αυτές εξελίξεις θα

οδηγήσουν σε βελτίωση των όρων χρηματοδότησης τόσο του δημοσίου όσο και των ιδιωτικών επιχειρήσεων με τους εξής τρόπους: Πρώτον, η μεγαλύτερη εμπορευσιμότητα των τίτλων θα επιτρέψει και αυτή μία μείωση του κόστους του κεφαλαίου. Δεύτερον, η διεύρυνση της ποικιλίας των προσφερόμενων τίτλων αποτελεί αυτή καθαυτή μία νέα παράμετρο στις χρηματοοικονομικές επιλογές που συμβάλλει στην αύξηση της ζήτησης τίτλων για τη σύνθεση διαφοροποιημένων και αποδοτικών χαρτοφυλακίων, μειώνοντας ακόμη περισσότερο το κόστος του κεφαλαίου.

7. Μέτρα αναπτυξιακής πολιτικής

Το άνοιγμα της ελληνικής οικονομίας στο διεθνή ανταγωνισμό, οι ραγδαίες διεθνείς εξελίξεις στην τεχνολογία, καθώς και οι ανακατατάξεις στα συγκριτικά πλεονεκτήματα, θέτουν επιτακτικά θέμα επαναπροσδιορισμού της αναπτυξιακής στρατηγικής με έμφαση στη αναγκαία αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας. Η δημοσιονομική προσαρμογή αποτελεί μεν αναγκαία προϋπόθεση για την επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης σε μεσοπρόθεσμη βάση, δεν αρκεί όμως από μόνη της για την επίτευξη αυτών των ρυθμών, αλλά ούτε και για την αναγκαία αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού.

Η αναπτυξιακή διάσταση αποτελεί το δεύτερο μεγάλο άξονα στον οποίο επικεντρώνεται το βάρος της οικονομικής πολιτικής στη φάση αυτή. Η προσπάθεια "παραγωγικής αναδιάρθρωσης", δεν έρχεται σε σύγκρουση με τη δημοσιονομική προσαρμογή και, επιπλέον, είναι σύμφωνη με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ένα χρονικό ορίζοντα πέντε ετών, ο συνδυασμός μακροοικονομικής σταθεροποίησης και παραγωγικής αναδιάρθρωσης μπορεί να δώσει μια ισχυρή ώθηση στην οικονομία, που θα εκφραστεί με υψηλότερους ρυθμούς μεγέθυνσης στο δεύτερο μισό της περιόδου του Προγράμματος.

Οι επενδύσεις αποτελούν το κεντρικό μέσο προώθησης της αναπτυξιακής πολιτικής στην περίοδο του Προγράμματος, στη διάρκεια του οποίου άλλωστε η ελληνική οικονομία θα ενισχυθεί σημαντικά από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Παράλληλα, μια σειρά θεσμικών κυρίως μέτρων θα υποβοηθήσουν τη διαρθρωτική προσαρμογή.

Οι σχετικές αποφάσεις που ήδη ελήφθησαν στη διάρκεια του 1994 αφορούν κυρίως:

α. Στην ανακατανομή των κονδυλίων που προβλέπονται στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Όλοι οι τομείς που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά ή υπηρεσίες, όπως βιομηχανία, τουρισμός, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια (φυσικό αέριο), ενισχύθηκαν σημαντικά. Βασικός στόχος της νέας αυτής προσέγγισης είναι η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των κονδυλίων για την αναπτυξιακή διαδικασία, μέσα από την ενίσχυση της ανταγωνιστικής ικανότητας των επιχειρήσεων.

β. Στην αναμόρφωση του συστήματος των κινήτρων, με έμφαση στα νέα προϊόντα, στα στοιχεία της αλυσίδας "Γνώσεις για ανταγωνιστική παραγωγή - Ποιότητα - Τεχνολογία - Έρευνα", στο μέγεθος των

παραγωγικών μονάδων, στις ξένες επενδύσεις και τη μεταφορά τεχνολογίας, καθώς και σε υπηρεσίες που συμπληρώνουν την υλική παραγωγή.

γ. Στην προώθηση διαδικασιών ενίσχυσης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των Δημοσίων Επιχειρήσεων. Η εισαγωγή μετοχών του ΟΤΕ και θυγατρικών εταιρειών της ΔΕΠ στο Χρηματιστήριο, η αυτοχρηματοδότηση ή συγχρηματοδότηση ορισμένων μεγάλων έργων, η αναδιάρθρωση και εξυγίανση σημαντικών δημοσίων επιχειρήσεων στους κλάδους των αερομεταφορών και των ναυπηγείων και η ιδιωτικοποίηση ορισμένων βιομηχανικών επιχειρήσεων, αποτελούν αποφάσεις στα πλαίσια της γενικότερης πολιτικής για την τόνωση της παραγωγικότητας και του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Οικονομική και κοινωνική υποδομή.

Η διαρθρωτική προσαρμογή της οικονομίας επιδιώκεται να πραγματοποιηθεί κυρίως με την ενίσχυση της υλικής και άυλης υποδομής της. Στα πλαίσια αυτά επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός της υλικής υποδομής, η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των μικρο - μεσαίων επιχειρήσεων και της εξαγωγικής δραστηριότητας και η ενίσχυση του ανταγωνισμού. Η στήριξη των εξαγωγών και των ελληνικών επιχειρήσεων στις Βαλκανικές και Παραεuxeίνιες χώρες αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο της αναπτυξιακής πολιτικής της Κυβέρνησης.

7.1 Αναβάθμιση της υλικής υποδομής. Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994 - 99 και τα Μεγάλα Έργα.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994 - 1999, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 14 Ιουνίου 1994, απεικονίζει με σαφήνεια τις βασικές κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη της χώρας όπως εκφράσθηκε μέσα από το αναθεωρημένο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 1994 - 1999 που υπέβαλε η Κυβέρνηση το Μάρτιο του 1994.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994 - 1999, που μαζί με το Ταμείο Συνοχής και τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αποτελούν το 2ο Πακέτο Delors, έχει τα παρακάτω βασικά οικονομικά μεγέθη:

	<u>Δισ. Δρχ.</u>
- Εθνική Συμμετοχή	1994
- Κοινοτική Συμμετοχή	3942
- <u>Ιδιωτική Συμμετοχή</u>	<u>2445</u>
Συνολική Δαπάνη	8381

Οι προτεραιότητες που θέτει υλοποιούν 3 βασικούς αναπτυξιακούς άξονες:

- τη βασική υποδομή, που καλύπτει το 47% της συνολικής δαπάνης
- το ανθρώπινο δυναμικό, που καλύπτει το 15,8% της συνολικής δαπάνης
- τους παραγωγικούς τομείς, που καλύπτουν το 36,9% της συνολικής δαπάνης.

Στα πλαίσια των παραπάνω προτεραιοτήτων, οι τομείς που θα παίξουν σημαντικό ρόλο, είτε λόγω μεγέθους είτε λόγω των καινοτομικών πρωτοβουλιών και υπηρεσιών τεχνολογίας που ενσωματώνουν, είναι:

- **Μεταφορές**, όπου ήδη έχουν αρχίσει οι δημοπρατήσεις και προβλέπεται η υλοποίηση της Εγνατίας Οδού, του άξονα Πάτρα - Αθήνα - Θεσσαλονίκη και άλλων σημαντικών οδικών αξόνων καθώς και των βασικών αεροδρομίων και λιμανιών όπως προβλέπεται μέσα από τη νέα στρατηγική της αναδιάταξης των μεταφορών και των διευρωπαϊκών δικτύων.

- **Επικοινωνίες**, όπου προβλέπεται ο εκσυγχρονισμός των ΕΛΤΑ και η ενίσχυση του επενδυτικού προγράμματος του ΟΤΕ.

- **Περιβάλλον και Νερό**, όπου προβλέπονται σημαντικές παρεμβάσεις σχετικές με τα απορρίματα, το νέφος, τους βιοτόπους, το κτηματολόγιο κ.λ.π.

- **Υγεία και Πρόνοια**, όπου προβλέπεται η κατασκευή και ο εξοπλισμός νέων και ο εκσυγχρονισμός υφισταμένων νοσοκομείων και θεραπευτηρίων, η μετεκπαίδευση προσωπικού και η δημιουργία κέντρων παροχής νέων νοσηλευτικών υπηρεσιών.

- **Ενέργεια**, όπου προβλέπονται παρεμβάσεις για το Φυσικό Αέριο, τον Αχελώο, τους σταθμούς παραγωγής της ΔΕΗ, την εξοικονόμηση ενέργειας κ.λ.π.

- **Το Μετρό Αθηνών και Θεσ/νίκης**, με τις σημαντικές επιπτώσεις τους στο κυκλοφοριακό και το νέφος.

- **Εκπαίδευση και Αρχική Κατάρτιση**, όπου αναγνωρίζεται ο οικονομικός και κοινωνικός ρόλος της Παιδείας στην αναπτυξιακή διαδικασία και προωθείται μια ταχύτατη βελτίωση των υποδομών μέχρι το 1999.

- **Κατάρτιση και Απασχόληση**, όπου προβλέπονται παρεμβάσεις για την προσαρμογή του ανθρώπινου παράγοντα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας μέσα από τη συνεχή εκπαίδευση και την επιμόρφωση σε νέες τεχνολογίες και για την απάλειψη των αιτίων που οδηγούν ορισμένες κοινωνικές ομάδες σε αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

- **Δημόσια Διοίκηση**, όπου προβλέπονται παρεμβάσεις που έχουν σκοπό τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης μέσα από τη χρήση της Πληροφορικής όπως π.χ. Εφορίες, Τελωνεία, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία κ.λ.π.

- **Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη**, όπου καλύπτονται οι ενέργειες που προβλέπουν οι Κοινοτικοί Κανονισμοί και οι ανάγκες της χώρας, όπως εκτιμώνται στα πλαίσια της αναπροσαρμογής της γεωργικής πολιτικής και της ανάπτυξης της υπαίθρου.

- **Βιομηχανία και Υπηρεσίες** όπου, παράλληλα με το νέο αναπτυξιακό νομοσχέδιο, χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις για την ανάπτυξη ενός εκτεταμένου φάσματος νέων, εξειδικευμένων για τη βιομηχανία υπηρεσιών, την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων αλλά και

την περιβαλλοντική προστασία με την προώθηση κατάλληλων μέτρων και υποδομών.

- **Έρευνα και Τεχνολογία**, όπου οι παρεμβάσεις στοχεύουν σε όλο το φάσμα της ερευνητικής προσπάθειας με έμφαση στην διασύνδεση της έρευνας με την τελική παραγωγή.

- **Πολιτισμός και Τουρισμός**, με παρεμβάσεις που αναδεικνύουν την πολιτισμική ταυτότητα της χώρας και παράλληλα βελτιώνουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των τουριστικών υπηρεσιών της.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης θα υλοποιηθεί μέσα από την ανάπτυξη 30 περίπου προγραμμάτων εκ των οποίων τα 13 είναι Περιφερειακά (ένα για κάθε Περιφέρεια) και τα υπόλοιπα Τομεακά.

Βασική στρατηγική επιλογή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αποτελεί η προώθηση της κατασκευής των μεγάλων έργων υποδομής όπως το Μετρό Αθηνών και Θεσσαλονίκης, το Αεροδρόμιο Σπάτων, η γέφυρα Ρίου-Αντιρίου, το έργο του φυσικού αερίου, οι μεγάλοι αυτοκινητόδρομοι εντασσόμενοι στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα όπως η Εγνατία Οδός και ο οδικός άξονας Πατρών-Θεσσαλονίκης-Ελληνο-Βουλγαρικών συνόρων, τα έργα του Αχελώου, κ.λπ., καθώς και η ανάπτυξη του τομέα των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Μέρος της χρηματοδότησης των έργων αυτών προβλέπεται να γίνει με ιδιωτικούς πόρους. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ταχεία υλοποίηση των έργων, προβλέπεται να συσταθούν "ευέλκτοι" φορείς, όπως ανώνυμες εταιρίες ή ειδικές υπηρεσίες. Παράλληλα, δημιουργείται ανεξάρτητο όργανο του Δημοσίου, που θα ελέγχει τις διαδικασίες ανάθεσης των έργων. Πολλά από τα έργα που προαναφέρθηκαν, όπως και άλλα στον τομέα της ενέργειας, εντάσσονται στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και αποτελούν ευκαιρία για τη χώρα μας να επωφεληθεί από τις ευνοϊκές προοπτικές που δημιουργούνται στον τομέα αυτό.

Για τις τηλεπικοινωνίες ειδικά, η κυβέρνηση θεωρεί ότι μέσα στην πενταετία του Προγράμματος Σύγκλισης, θα πρέπει να επιτύχουν να πραγματοποιήσουν την αναγκαία αναδιάρθρωση, ανάπτυξη και προσαρμογή στα νέα τεχνολογικά δεδομένα. Διαφορετικά κινδυνεύουν να τεθούν εκτός συναγωνισμού, κάτω από τις πιέσεις των νέων διεθνών ανταγωνιστικών συνθηκών. Για το λόγο αυτό αποφάσισε να προχωρήσει με αποφασιστικότητα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας των προϋποθέσεων για την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού επενδυτικού προγράμματος από τον ΟΤΕ, ώστε να διασφαλιστούν οι αναπτυξιακές προοπτικές ενός από τους δυναμικότερους κλάδους στις επόμενες δεκαετίες. Η εισαγωγή μειοψηφικού πακέτου μετοχών του οργανισμού αυτού στο χρηματιστήριο αποτελεί βασικό βήμα προς την κατεύθυνση της υλοποίησης αυτού του προγράμματος.

7.2 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και μέτρα για τη μείωση της ανεργίας.

Συστατικό στοιχείο της αναπτυξιακής πολιτικής αποτελεί η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Πέρα από τη σχεδιαζόμενη αναμόρφωση του

εκπαιδευτικού συστήματος, επεκτείνονται τα προγράμματα επιμόρφωσης των εργαζομένων με παράλληλη θέσπιση οργάνων ελέγχου της ποιότητας των προγραμμάτων αυτών. Σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια για την καθιέρωση της συνεχούς εκπαίδευσης των εργαζομένων καλούνται να παίξουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις, στις οποίες παρέχονται κίνητρα για την εφαρμογή των σχετικών προγραμμάτων.

Η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού δεν συμβάλλει μόνο στην αύξηση της παραγωγικότητας αλλά και στην προσπάθεια μείωσης της διαρθρωτικής ανεργίας. Τα μέτρα για την αύξηση της κινητικότητας στην αγορά εργασίας και η θέσπιση κινήτρων για μετεγκατάσταση ανέργων, παράλληλα με την εκπαίδευση σε ειδικότητες υψηλής ζήτησης, αποβλέπουν στην αντιμετώπιση αυτού του μεγάλου κοινωνικού προβλήματος. Κεντρική έκφραση της πολιτικής αυτής είναι τα σημαντικά κονδύλια (16 τοις εκατό της συνολικής δαπάνης) που προβλέπονται στο 2ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης προκειμένου να χρηματοδοτηθούν τα κίνητρα και τα προγράμματα αυτά.

Η Κυβέρνηση, με τη συνεργασία των συναρμοδίων φορέων, θα προτείνει στους εργοδοτικούς φορείς και στους φορείς των εργαζομένων την υπογραφή πλαισίου μέτρων για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της αγοράς εργασίας, τη μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας και την αναβάθμιση του επιπέδου εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού. Εξάλλου, με τη δημιουργία της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής κατά τα πρότυπα του αντίστοιχου ευρωπαϊκού θεσμού, προωθείται ο θεσμός του κοινωνικού διαλόγου και δημιουργείται το κατάλληλο πλαίσιο για την ανάλυση, συζήτηση και πρόταση των καταλληλοτέρων μέτρων για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.

7.3 Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.

Για τις ΜΜΕ δημιουργούνται ενιαίοι συντονιστικοί φορείς παροχής υπηρεσιών, που θα τις βοηθούν στην εξεύρεση και εκπαίδευση εργατικού δυναμικού, στη φθηνή πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες, στην πληροφόρηση σε θέματα οργάνωσης, στην βελτίωση των ποιοτικών προδιαγραφών των προϊόντων και της τυποποίησης, στην εξεύρεση αγορών και στην προώθηση εξαγωγών. Παράλληλα, μέσω της ανάπτυξης του θεσμού των αμοιβαίων εγγυήσεων και της επιδότησης επιτοκίου των χορηγουμένων δανείων στα πλαίσια που καθορίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, εξασφαλίζεται η πρόσβαση των ΜΜΕ σε φθηνή χρηματοδότηση.

7.4 Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου των εξαγωγών.

Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας θα στηριχθεί τόσο στις επενδύσεις, όσο και στις εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ο διεθνής προσανατολισμός των ελληνικών επιχειρήσεων ενισχύεται με την διεύρυνση του ρόλου του Οργανισμού Προώθησης Εξαγωγών και του

Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων, καθώς και με την αναβάθμιση του ρόλου των εμπορικών συμβούλων. Οι νέες δυνατότητες στήριξης της εξαγωγικής προσπάθειας που προσφέρουν οι οργανισμοί αυτοί, μαζί με το υπάρχον πλαίσιο ασφάλισης, χρηματοδότησης και factoring, αποτελούν την βάση για την ανάπτυξη της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων. Η πλήρης απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων θα αποτελέσει επίσης βασικό παράγοντα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εξαγωγών.

7.5 Ενίσχυση των εξαγωγών και των ελληνικών επιχειρήσεων στις Βαλκανικές και Παραεuxeίνιες Χώρες.

Η Κυβέρνηση έχει ήδη επεξεργαστεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την υποστήριξη των ελληνικών εξαγωγών και επενδύσεων στις Βαλκανικές και Παραεuxeίνιες χώρες και την ενίσχυση της γενικότερης οικονομικής συνεργασίας με τις χώρες αυτές.

Στα πλαίσια αυτά προωθούνται μια σειρά από μέτρα για την αξιοποίηση εθνικών και κοινοτικών πόρων όπως: επενδυτικά κίνητρα, αναβάθμιση της υποδομής κυρίως στη Βόρειο Ελλάδα, προσπάθεια αξιοποίησης από ελληνικές εταιρείες των κοινοτικών προγραμμάτων PHARE και TACIS, δημιουργία εθνικών προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας και επιδότηση ελληνικών διασυνοριακών επενδύσεων.

Επίσης, καταβάλλεται προσπάθεια στήριξης των εξαγωγικών θεσμών με: την παροχή κινήτρων για τη δημιουργία εταιρειών ειδικευμένων σε συμφωνίες barter, την προώθηση του θεσμού του εξαγωγικού factoring, τη συμβολή στην ίδρυση trade companies, την επέκταση της ασφάλισης που παρέχει ο ΟΑΕΠ ώστε να καλύπτει πλήρως τους πολιτικούς κινδύνους, τις επενδύσεις και τα τεχνικά έργα, καθώς και τη διαμόρφωση προγραμμάτων στήριξης κλάδων καθώς και συγκεκριμένων προϊόντων από τον ΟΠΕ για την αύξηση των πωλήσεων στις χώρες αυτές. Παράλληλα ενισχύονται: οι προσπάθειες για τη δημιουργία κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και κεφαλαίων ειδικά για το εμπόριο, οι επενδύσεις και τα αναπτυξιακά έργα καθώς και η επέκταση των ελληνικών τραπεζών στις βαλκανικές χώρες. Στο ίδιο πλαίσιο προωθείται με ταχείς ρυθμούς η έναρξη της λειτουργίας της Αναπτυξιακής Τράπεζας του Ευξείνου Πόντου που θα εδρεύει στη Θεσσαλονίκη.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στον τομέα της παροχής πληροφόρησης και υποστήριξης προς τους επιχειρηματίες που δρουν στην περιοχή. Για το λόγο αυτό ιδρύεται ειδικευμένο επιχειρηματικό κέντρο (Διαβαλκανικό και Παραεuxeίνιο Επιχειρηματικό Κέντρο) που θα είναι το κομβικό σημείο ενός ευρύτερου δικτύου παροχής πληροφοριών, ενώ για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών ειδικευμένου προσωπικού προωθείται η σύγκρότηση ενός Ιδρύματος Κατάρτισης Στελεχών του τραπεζικού τομέα στη Θεσσαλονίκη.

Τέλος, για την ενίσχυση της διαβαλκανικής εμπορικής συνεργασίας προωθείται η ίδρυση Διαβαλκανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου ενώ εξετάζεται και η δυνατότητα λειτουργίας ενός βαλκανικού χρηματιστηριακού κέντρου στη Θεσσαλονίκη.

7.6 Εισαγωγή μετοχών Δημοσίων Επιχειρήσεων στο Χρηματιστήριο.

Στην περίοδο του προγράμματος θα προχωρήσει με προσεκτικά αλλά αποφασιστικά βήματα η μερική μετοχοποίηση δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, με βασικά κριτήρια τη θέση τους στην αγορά και τη συμβολή τους στην εθνική οικονομία. Η πολιτική αυτή έχει στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τομέων προσφοράς βασικών υπηρεσιών, οι οποίες είναι εξαιρετικά κρίσιμες για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η εφαρμογή της πολιτικής αυτής βέβαια δεν θα αφεθεί να οδηγήσει σε ιδιωτικά μονοπώλια. Ήδη οι αποφάσεις για τον ΟΤΕ και τη ΔΕΠ σηματοδότησαν τις βασικές επιλογές της Κυβέρνησης στον τομέα αυτό.

Η μέθοδος που θα ακολουθηθεί είναι η είσοδος των επιχειρήσεων στο χρηματιστήριο και η πώληση μεριδίου των μετοχών τους στο ευρύ επενδυτικό κοινό, που θα είναι διαφορετικό από επιχείρηση σε επιχείρηση. Σχετικά με τον τρόπο διάθεσης των μετοχών έχει αποφασιστεί να μην δημιουργηθούν "προνομιακές σχέσεις" και "στρατηγικοί επενδυτές". Την πλειοψηφία των μετοχών όσων δημόσιων επιχειρήσεων εισαχθούν στο χρηματιστήριο θα διατηρεί το Δημόσιο, το οποίο θα ορίζει και τη διοίκησή τους.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις θα μπορούν να αξιοποιήσουν όλες τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες για φθηνότερη χρηματοδότηση των επενδυτικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων τους με την προσφυγή στο ελληνικό χρηματιστήριο και στη διεθνή κεφαλαιαγορά. Μέρος των εσόδων από την εισαγωγή μετοχών στο χρηματιστήριο, θα διατεθούν για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των ίδιων των επιχειρήσεων, ενώ το υπόλοιπο θα διατεθεί στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Η ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης των μεγάλων επιχειρήσεων θα τους επιτρέψει να αντιμετωπίσουν επί ίσοις όροις τον διεθνή ανταγωνισμό, ενώ η εισαγωγή μετοχών τους στο Χρηματιστήριο αναμένεται να συμβάλλει και στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των διοικήσεών τους, αφού η αποτίμηση του έργου τους θα αντανakλάται και στη χρηματιστηριακή αξία των μετοχών τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Πληροφοριακά στοιχεία για την αναθεώρηση των στοιχείων των Εθνικών Λογαριασμών

Το Πρόγραμμα Σύγκλισης βασίσθηκε στα στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών που αναθεωρήθηκαν σύμφωνα με τη μεθοδολογία που εφαρμόζει η Κοινότητα δηλ. το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Οικονομικών Λογαριασμών ΕΣΟΛ, όπως αυτό διαμορφώθηκε πρόσφατα από τα Ηνωμένα Έθνη και την EUROSTAT. Ως έτος βάσης ελήφθη το 1988.

Σύμφωνα με τα νέα αυτά στοιχεία το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε αγοραίες τρέχουσες τιμές ανήλθε το 1988 σε 9090.1 δισ.δρχ. έναντι εκτίμησης με τα παλαιά σύστημα 7571.1 δισ.δρχ., δηλ. υψηλότερο κατά 20%. Για την περίοδο 1989-93 εκτιμήθηκαν τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, σύμφωνα με τους δείκτες αξίας του παλαιού συστήματος λαμβανομένων υπόψη και των μεθοδολογικών αλλαγών του νέου συστήματος.

Στους πίνακες 1 και 2 που ακολουθούν εμφανίζεται η διάρθρωση του προϊόντος κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και η διανομή του εισοδήματος με το νέο (ESA) και το παλαιό (SNA) σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών καθώς η ποσοστιαία σχέση των επιμέρους μεγεθών μεταξύ τους.

Από τα στοιχεία των πινάκων καθίσταται προφανές ότι το παλαιό σύστημα υποεκτιμούσε το προϊόν όλων σχεδόν των κλάδων εκτός της Γεωργίας, Δημόσιας Διοίκησης και Ορυχείων, ενώ από πλευράς διανομής η σημαντική διαφορά εντοπίζεται στην εκτίμηση του Ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος του μη αγροτικού τομέα το οποίο περιλαμβάνει κυρίως (εκτός των ακαθάριστων εισοδημάτων από ενοίκια κατοικιών) τα ακαθάριστα κέρδη των επιχειρήσεων και τα εισοδήματα των αυτοαπασχολούμενων.

Η νέα εκτίμηση ιδιαίτερα του ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος εκτός κατοικιών είναι κατά 49% υψηλότερη, ενώ οι μισθοί και ημερομίσθια κατά 2,0% μόνον.

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η διάρθρωση της απασχόλησης κατά θέση στο επάγγελμα ώστε να συμπληρωθεί η διαρθρωτική εικόνα της ελληνικής οικονομίας.

Σύμφωνα λοιπόν με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ η οποία έχει ενταχθεί στα πλαίσια του στατιστικού προγράμματος της Κοινότητας με κοινές μεθοδολογικές προδιαγραφές, το 1988 σε σύνολο απασχολούμενων 3657.4 χιλιάδων ατόμων οι απασχολούμενοι στη Γεωργία ανήρχοντο στο 26.6%, οι μισθωτοί στο 49.5%, οι εργαζόμενοι δι' ίδιο λογαριασμό στο 15.4%, οι εργοδότες στο 4.7% και τα συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη της οικογένειας στο 3.8%.

Πίνακας 1

Διάρθρωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (*) κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

	ESA 1988 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ	SNA 1988 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ	ESA/SNA 1988 (%)	ESA '93 ** ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ
1. Γεωργία κλπ	12.5	16.4	-5.5	10.3
2. Βιομηχανία	27.6	28.3	20.2	23.7
- Ορυχεία	1.1	1.6	-17.4	0.7
- Μεταποίηση	15.9	17.4	12.9	13.1
- Ηλ. φωτ.	2.6	2.6	23.0	2.6
- Κατασκευές	8.0	6.7	47.0	7.3
3. Υπηρεσίες	59.9	55.3	33.7	66.0
- Μεταφορές, Επικοινωνίες	6.9	7.9	7.8	6.0
- Εμπόριο	14.8	12.9	41.8	14.5
- Τράπεζες, Ασφάλειες	3.6	2.6	73.1	6.0
- Κατοικίες	12.0	6.0	147.0	15.0
- Δ.Α. και Άμυνα	7.4	11.4	-20.4	7.5
- Υγεία και Εκπαίδευση	8.4	6.3	63.4	10.0
- Διάφορες Υπηρεσίες	6.8	8.2	2.8	7.0
4. Α.Ε.Π.	100.0	100.0	23.4	100.0

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί

** Εκτιμήσεις ΥΠΕΘΟ, Γενική Δ/νση Οικονομικής Πολιτικής, Δ/νση Μακροοικονομικής Ανάλυσης

(*) τιμές συντελεστών παραγωγής

Πίνακας 2

Διανομή του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (*)

	ESA 1988	SNA 1988	ESA/ SNA (%)	ESA 1993 ..
1. Ακαθάριστο Αγροτικό Εισόδημα	12.5	16.6	-5.5	10.3
2. Μισθοί & Ημερομίσθια αγροτικών κλάδων	37.5	45.8	2.1	34.3
3. Ακαθάριστο Λειτουργικό Πλεόνασμα (ΑΛΠ) εκτός του Αγροτικού Τομέα	50.0	37.6	64.8	55.4
α. Ακαθάριστο Εισόδημα κατοικιών	12.1	6.0	147.0	15.0
β. Α.Λ.Π. εκτός κατοικιών	37.9	31.6	49.0	40.4
4. Α.Ε.Ε.	100.0	100.0	24.5	100.0

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί

** Εκτιμήσεις ΥΠΕΘΟ, Γενική Δ/ση Οικονομικής Πολιτικής, Δ/ση Μακροοικονομικής Ανάλυσης

(*) τιμές συντελεστών παραγωγής

Κώστα!
Το πρόγραμμα, με τις
αλλαγές του ΥΠΕΘΟ
οι ώριμοι γά σπουζι
σικι σου χρέση.
N.O.